

Cants de guerra de les Grans Planes

Joseph Medicine Crow, últim cap guerrer de la tribu crow, va morir el 3 d'abril, a 102 anys.

© *The Economist*

Anaven per un camí de muntanya quan Joseph Medicine Crow va veure els cavalls: n'eren cinquanta. Això el va fer aturar-se, que amb aquestes criatures sempre passen coses extraordinàries. Per a un indi eren la possessió més alta que pogués desitjar: el regal del Món Celest, amb llamps per extremitats i la llum de les estrelles als ulls. Es delia per botar-li al damunt a un i partir al galop.

Anava, al capdavant del seu grup, reconeixent el camí. Per a ell era d'allò més natural, no debades des de ben menut l'havien ensenyat a detectar grapades d'ós a l'escorça dels arbres, petges de cabirol al fang, els hàbits de les aus aquàtiques i els distants suggeriments de la pols. Malgrat que la seva tribu, els crow, hagués estat confinada en una reserva ja des de 1884, a ell l'havien ensinistrat en els costums nòmades: a dormir directament en terra, embolicat amb una manta; a restar completament alerta, prest a saltar si res el despertava; a endurir els peus, anant descalç per damunt la neu, amb vista a les interminables caminades. El seu poble havien estat contractats com a exploradors per George Armstrong Custer abans de la batalla del Little Bighorn el 1876, després d'haver-se unit als homes blancs contra els seus vells enemics de les Grans Planes, els sioux lakota i els xeiene. Ja de petit, voltant per les fogueres i les misterioses saunes rituals, havia sentit històries de quatre veterans de la contesa –incloent-hi el seu aviastre matern, White Man Runs Him– i així reviscut la massacre dels maldestres soldats d'uniforme blau a través dels seus ulls immemorials.

Ara, però, era l'any 1945. I ja no errava per la immensitat de les Planes de l'oest, sinó en algun indret enllà de la Línia Sigfrid; va enfocar els prismàtics i va poder veure que els homes que anaven damunt dels cavalls eren oficials de les SS alemanyes.

Havia format part de la seua instrucció, encara un noi, afrontar els seus pitjors temors. “Ocell de les Altures” era el seu nom crow, la impertorbable àguila quan plana. Li havien fet fer coses com ara botar per un riu gelat, lluitar amb un noi sioux, anar a l’hospital blanc ple de metges i esperits, i a l’escola pública on una noia blanca li havia clavat agulles. No gaires mesos arrere, li havien ordenat que comandés una brigada i que passant entre el foc de metralleres enemigues furtés una quantitat de dinamita: un cara a cara amb la mort, en altres paraules. Lògicament, el seu superior havia donat per fet que ell seria l’home ideal per dur a cap la missió.

Ara bé, a banda dels seus coneixements com a natiu, posseïa una educació extraordinària. Havia estat el primer de la seva tribu a anar a la universitat, amb el consegüent màster. Quan el van reclutar tenia la seva tesi doctoral quasi acabada. El títol: “Les conseqüències del contacte amb la cultura europea sobre la vida econòmica, social i religiosa dels indis crow”. En molts aspectes li va semblar que aquesta influència havia sigut positiva. Gràcies a aquest contacte sabia llegir, escriure i va poder fer una feina ben pagada, i no li va importar posar-se jaqueta i corbata, unes quantes hores al dia, si calia per aconseguir-la. Tota la seva vida hauria de ser un pont entre dos mons, fent conferències sobre la necessitat de combinar el millor dels nous i els vells costums, i exhortant al regnat de la pau i l’harmonia, en particular al voltant del camp de batalla vora el Little Bighorn.

Haver-se d’incorporar a files el 1943 suscità en ell els típics sentiments encontrats. I va voler posar-se a prova a Europa, però a la manera crow. Per als crow, la guerra poques vegades implicava matar. Més aviat era una sèrie interminable d’incursions i robatoris de cavalls en què els joves feien gala de la seva astúcia, noblesa i habilitat, i per això decoraven els seus bastons de guerra amb granisses i plomes per demostrar-ho. Era, pensava, l’esport més delicat del món. Va fer incursions al llarg

ELS CROW, LA TRIBU DE JOSEPH MEDICINE, S’UNIREN A CUSTER EL 1876 CONTRA ELS SEUS ENEMIGS SIOUX I XEIENES

Joseph Medicine Crow, de jove. El seu aviastre matern, White Man Runs Him, va intervenir en la batalla de Little Bighorn al costat de Custer.

de la Línia Sigfrid amb les pintures de guerra vermelles sota l’uniforme i una ploma d’àguila pintada de groc, símbol del seu esperit benèfic, col·locada sota el casc. En arribar en un poble va topar amb un soldat alemany. En comptes d’anar i disparar-li, es va desfer del rifle i va forcejar amb ell fins a sotmetre’l, tal com havia fet amb el noi sioux molts anys arrere.

Els records conservats

Ara, amb els cavalls, els seus instints ancestrals sens dubte tenien les de gua-

nyar. Els va seguir fins a l’estable i, a l’esclat de d’alba, va passar sigil·losament per davant dels sentinelles per col·locar una brida índia al millor de tots, un pura sang amb una taca blanca a la cara. A salts va fer sortir de l’estable en desbandada tots els altres, muntanyes amunt, cavalcant i cridant una cançó crow de victòria. “Ocell de les Altures! Ocell de les Altures! T’has enfrontat als alemanys! Gran guerrer gran!”. No va ser fins que va tornar a Montana, però, que, intercanviant històries de guerra amb els més vells, es va adonar que inconscientment havia completat les quatre fites –apoderar-se dels explosius, tocar un soldat enemic sense matar-lo, llevar-li el rifle i capturar els cavalls– necessàries per ser designat cap de guerra del poble crow, tal com ho havia estat el seu avi patern Medicine Crow abans que ell, en temps de bisons lliures.

Alguns pot ser que pensin que es va quedar sense res per què lluitar en els decennis següents. Però no. Es multiplicaren els combats, ara contra les drogues, l’alcohol, l’atur i la falta de fons per a les terres crow, que comprenien 6.000 quilòmetres quadrats de plana i muntanya. En rebre Barack Obama el 2008 com a cap guerrer, va exhortar el candidat presidencial a reconèixer els nadius americans com a ciutadans de primera, no com la gent que figura “al capdavant de l’escala”. Curosament, en desenes de caixes apilades a casa i al garatge, preservava escrites a mà històries dels veterans i fotografies –amb els peus anotats a llapis– de les seves cares devastades, orgulloses, obsedides. I li van ploure els honors, com a conservador de les memòries de la seva tribu. En cada cerimònia de lliurament, incloent-hi la corresponent a la seva Medalla de la Llibertat a la Casa Blanca el 2009, va brandar el seu bastó de guerra i va salmejar un vigorós cant guerrer crow, l’únic home realment qualificat per cantar-ne un. I l’últim. ●

Traducció de Francesc Sellés